

Vergaderjaar 2013–2014

21 501-07

Raad voor Economische en Financiële Zaken

Nr. 1132

BRIEF VAN DE MINISTER VAN FINANCIËN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 26 maart 2014

Onlangs verscheen het formele voortgangsrapport van de Europese Commissie over de implementatie van de beleidsmaatregelen waaraan Portugal zich heeft gecommitteerd in het kader van het leningenpakket van het IMF en de Europese faciliteiten, EFSF en EFSM. Het rapport is gebaseerd op de uitkomsten van een gezamenlijke missie van het IMF, de Europese Commissie en de ECB («de Trojka») naar Lissabon van 20 tot 28 februari 2014 voor de elfde voortgangsrapportage. Op basis van het voortgangsrapport zal een beslissing genomen worden over de volgende tranche uit het leningenprogramma. De tranche bedraagt in totaal € 2,5 miljard, waarvan € 1,6 miljard afkomstig is van de EU en € 0,9 miljard van het IMF.

Door middel van deze brief informeer ik de Tweede Kamer over de uitkomsten van het voortgangsrapport. Het volledige rapport is op het moment van schrijven nog niet openbaar. Op 28 februari jl. gaf de Trojka een gezamenlijke verklaring af over de conclusies van de voortgangsmissie, deze verklaring treft u in de bijlage¹.

De conclusies van de voortgangsrapportage

De Trojka oordeelt dat Portugal voldoet aan de voorwaarden voor vrijgave van de volgende leningentranche. De overeengekomen budgettaire, structurele, en financiële sector maatregelen zijn in voldoende mate uitgevoerd. Over het geheel genomen ligt het programma op schema en het economisch herstel is zichtbaar.

Economische situatie

De Portugese economie zal dit jaar naar verwachting voor het eerst weer groeien sinds de start van het macro economische aanpassingsprogramma. De groeiraming voor 2014 is opwaarts bijgesteld met 0,4

¹ Ter inzage gelegd bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer

procentpunt naar 1,2%. Voor 2015 wordt een groei verwacht van 1,5%. De werkloosheid blijft hoog, maar de dalende trend zet door; de verwachting voor dit jaar is naar beneden bijgesteld van 16,8% naar 15,7%. Verder blijven de exportprestaties positief, met een verwachte groei van 5,5% in 2014. Zoals in eerdere voortgangsrapportages werd vermeld, is het tekort op de lopende rekening sinds vorig jaar weggewerkt. Voor 2014 wordt een overschot op lopende rekening verwacht van 0,6% bbp.

Budgettair beleid

Portugal heeft de doelstelling voor het overheidstekort van 5,5% bbp voor 2013 met een ruime marge gehaald. Dit kwam met name door hoger dan verwachte belastinginkomsten en betere controle over de overheidsuitgaven. Ook ligt Portugal op schema om te voldoen aan de tekortdoelstelling van 4% voor 2014. Portugal neemt in 2014 voor 2,3% bbp aan consoliderende maatregelen, voornamelijk aan de uitgavenkant. Een risico betreft de aanstaande uitspraak van het Constitutioneel Hof over vier maatregelen uit de begroting 2014. De Portugese autoriteiten hebben zich gecommitteerd aan het nemen van compenserende maatregelen, mocht het Constitutioneel Hof inderdaad maatregelen uit de begroting ongrondwettig verklaren.

Financiële sector

Zoals ook in eerdere voortgangsrapportages werd aangegeven, is de solvabiliteit van de bankensector stabiel. De kapitaal buffers zijn grotendeels toereikend en de beschikbaarheid van liquiditeit is verder verbeterd. De autoriteiten houden strak toezicht om naleving van de nieuwe regelgeving (i.e. CRDIV) te verzekeren. Uit de vorige voortgangsrapportage bleek dat *Non performing loans* (NPLs) een belangrijk risico vormen en dat deze waren opgelopen tot 11% van het totaal aantal leningen. In deze voortgangsrapportage constateert de Trojka dat de NPLs zijn gestabiliseerd, al is het op een hoog niveau. Enkele banken zijn weer in staat om financiering aan te trekken op de markt, waardoor de afhankelijkheid van de financieringsfaciliteiten van de ECB verder kan worden afgebouwd. De banken blijven behoedzaam in het verstrekken van krediet, maar de rente die de banken berekenen is iets gezakt en het aantal verstrekte leningen is licht gestegen. Vier Portugese banken worden momenteel in het kader van Europees banktoezicht doorgelicht door ECB. Het gaat om Banco BPI, Banco Comercial Português, Caixa Geral de Depósitos en Espírito Santo Financial Group.

Structurele maatregelen

Structurele hervormingen zijn voor Portugal het belangrijkste onderdeel van een strategie om duurzame groei te verzekeren. De agenda voor structurele hervormingen, zoals afgesproken in het memorandum van overeenstemming (MoU) is vergevorderd, maar de impact op het functioneren van de economie blijft nog achter. De Trojka gaf in de vorige voortgangsrapportage al aan dat aanvullende hervormingen nodig zijn om het concurrentievermogen verder te versterken, ook na de programmaperiode. Meer flexibiliteit in de product- en arbeidsmarkt zou een herverdeling van middelen mogelijk maken van de *non-tradable* naar de *tradable* sector, waarmee Portugal een exportgeoriënteerde groei kan verzekeren. Overige hervormingen die hieraan bij zouden dragen hebben betrekking op netwerkindustrieën, gereguleerde beroepen en maatregelen die zorgen voor meer gestroomlijnde en «business-friendly» publieke diensten.

Markttoegang

De rente die Portugal betaalt op overheidsschuld is gedaald. De 10-jaarsrente daalde van boven de 5% tijdens de vorige voortgangsrapportage naar onder de 4,5% tijdens deze voortgangsmis­sie. Portugal heeft op 18 maart jl. voor € 50 mln. aan staatsobligaties opgekocht om het aflossingsprofiel van overheidsschuld beter te spreiden. De betreffende obligaties hadden een looptijd tot oktober 2015. Ook kocht Portugal in februari jl. obligaties terug die af zouden lopen in 2014 en 2015 en in december 2013 voerde Portugal een obligatieruil uit, waarbij de looptijd van 6,6 miljard aan schuld verlengd is van 2014/2015 naar 2017/2018. Portugal had een hoge financieringsbehoefte in de jaren direct na het leningenprogramma. Door deze marktoperaties zijn de aflossingen nu beter gespreid. Verder gaf Portugal in februari voor € 3 mld. aan nieuwe staatsobligaties uit met een looptijd van tien jaar tegen een rente van 5,1%. Hiermee werd de financiering voor 2014 zeker gesteld.

Afloop programma

Het programma loopt tot en met 17 mei aanstaande. De volgende en tevens laatste voortgangsmis­sie staat gepland voor medio april. Wegens beschikbaarheid van de benodigde data kan de laatste voortgangsmis­sie niet eerder plaatsvinden. Het voortgangsrapport zal hierdoor waarschijnlijk pas na 17 mei beschikbaar zijn en de laatste leningentranche kan in dat geval pas na de formele einddatum van het programma uitgekeerd worden. Aan de Raad ligt een voorstel voor (*Council Implementing Decision*) om het programma met 6 weken te verlengen, zodat het mogelijk wordt om de laatste tranche na 17 mei te kunnen uitkeren. Een dergelijke verlenging heeft eerder ook bij het Ierse programma plaatsgevonden.

Conclusie

Naar het oordeel van de Europese Commissie en de ECB voldoet Portugal aan de eisen die zijn gesteld voor vrijgave van de volgende leningentranche van in totaal € 2,5 miljard. Hiervan is € 1,6 miljard afkomstig van de Europese voorzieningen, EFSM en EFSF. Nederland onderschrijft het oordeel van de Trojka en kan instemmen met de uitkering van het EFSF deel van de tranche. Deze beslissing staat gepland voor eind april. Het IMF zal naar verwachting op 17 april a.s. beslissen over het IMF-deel van de tranche van ca. € 0,9 miljard.

Ik hoop u hiermee voldoende geïnformeerd te hebben.

De Minister van Financiën,
J.R.V.A. Dijsselbloem